

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
PS-VI.431.2.4.2023.AB

Olsztyn, 15 marca 2023 r.

**Szanowna Pani
Anna Brdys
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Ełku
ul. Piłsudskiego 5
19-300 Ełk**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko–Mazurskiego nr FK-IV.0030.132.2023 z dnia 10 lutego 2023 r., zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko–Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- 1) Agnieszka Brzozowska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
 - 2) Katarzyna Henryka Stefanowska – główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę doraźną w trybie uproszczonym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 13 lutego 2023 r. i zakończono w dniu 15 lutego 2023 r. Przedmiotem kontroli objęto jakość wsparcia udzielanego rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, z uwzględnieniem sygnałów, o których mowa w piśmie skierowanym do Urzędu, w świetle przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2022, poz. 447 ze zm.), zwanej dalej ustawą wrispz.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

- 1) PCPR/ Centrum/ Jednostka/Organizator – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku,
- 2) Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku, panią Annę Brdys,
- 3) Kierownik – co oznacza: zastępującą Kierownika Działu ds. Pomocy Dziecku i Rodzinie,,
.....,
- 4) Zespół – co oznacza: Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, utworzony w PCPR w Ełku,
- 5) Regulamin – co oznacza *Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku*,
- 6) Powiat – co oznacza Powiat Ełcki
- 7) wykaz kadry - co oznacza: wykaz kadry realizującej w okresie objętym kontrolą zadania z zakresu pieczy zastępczej, sporządzony przez PCPR,
- 8) wykaz rodzin – co oznacza: wykaz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wg stanu na dzień rozpoczęcia kontroli tj. 13 lutego 2023 r., sporządzony przez PCPR,

- 9) badani/ankietowani – co oznacza: rodziny zastępcze/prowadzących rodzinne domy dziecka, które 14 lutego 2023 r. wzięły udział w badaniu ankietowym,
- 10) Porozumienie – co oznacza: porozumienie zawarte przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z rodziną zastępczą, na początku podjęcia przez nią współpracy, o którym mowa w pkt 7 wystąpienia.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia jej zakończenia (z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających wpływ na działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą). Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Jednostkę. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Anny Brdys – Dyrektor PCPR oraz – zastępującej Kierownika Działu ds. Pomocy Dziecku i Rodzinie, posiadającej stosowne upoważnienie Dyrektora Jednostki do udzielania wyjaśnień w zakresie objętym kontrolą **/akta kontroli str.1/**.

Ustaleń kontrolnych dokonano na podstawie udostępnionej dokumentacji, oświadczeń i wyjaśnień złożonych przez Dyrektora PCPR i Kierownika, analizy akt osobowych w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników Zespołu oraz osób niewchodzących w jego skład, realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej, a także rozmów przeprowadzonych z pracownikami Organizatora, jak i rodzinami zastępczymi/osobami prowadzącymi rodzinny dom dziecka.

Działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami i uchybieniami**.

USTALENIA KONTROLI

1. Ustalenia dotyczące organizacji Jednostki

W okresie podlegającym kontroli, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku, wyznaczone przez Starostę Ełckiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, działało na podstawie *Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku*, przyjętego Uchwałą Nr 22.82.2021 Zarządu Powiatu Ełckiego z dnia 09 września 2021 r. **/akta kontroli str. 2-26/**.

W kontrolowanej Jednostce obowiązywały następujące zarządzenia Dyrektora PCPR w Ełku, związane z występowaniem wirusa SARS-CoV-2:

- Zarządzenie nr 2/2020 z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania SARS-CoV-2,
- Zarządzenie nr 3/2020 z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania SARS-CoV-2 (uchylonego Zarządzeniem nr 13/2023 z dnia 25 stycznia 2023 r.),
- Zarządzenie nr 5/2020 z dnia 02 kwietnia 2020 r. w sprawie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania SARS-CoV-2,
- Zarządzenie nr 06/2020 z dnia 20 kwietnia 2020 r. w sprawie zawieszenia dokonywania ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocen rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (uchylonego Zarządzeniem nr 12/2023 z dnia 25 stycznia 2023 r.),
- Zarządzenie nr 9/2021 z dnia 10 września 2021 r. w sprawie dopuszczenia możliwości dokonywania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocen rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych,

- Zarządzenie nr 13/2021 z dnia 01 grudnia 2021 r. dotyczące dokonywania kontroli zewnętrznych przeprowadzonych przez PCPR w Ełku w formie zdalnej w związku z zapobieganiem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-Co-V-2/**akta kontroli str. 27-36/**.

2. Zasoby kadrowe i kwalifikacje pracowników kontrolowanej jednostki, realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej

W związku z tym, iż podczas przeprowadzania czynności kontrolnych w PCPR w Ełku w dniach 23–27 stycznia 2023 r. weryfikowano dokumentację kadrową pracowników kontrolowanej Jednostki realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej, odstąpiono od jej ponownego sprawdzania. Szczegółowe ustalenia w tym zakresie zawarto w wystąpieniu pokontrolnym PS-VI.431.2.3.2023.KS z 27 lutego 2023 r.

Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych ustalono, iż w PCPR z dniem 01 lutego 2023 r. zatrudniono czwartego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zaś od 06 lutego 2023 r. pracownika socjalnego, każdy w wymiarze pełnego etatu /**akta kontroli str. 37-53/**. W związku z powyższym poddano weryfikacji kwalifikacje ww. osób. Stwierdzono, iż pracownik socjalny był zatrudniony zgodnie z regulacjami zawartymi w Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. 2021, poz. 1960).

Analiza akt osobowych koordynatora wykazała, iż posiadał on kwalifikacje niezbędne do pracy na tym stanowisku, zgodnie z wymogami określonymi w art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy wrispz. Ponadto w jego aktach osobowych znajdowały się oświadczenia, potwierdzające spełnianie przez niego warunków określonych w art. 78 ust. 1 pkt 2-4, 6 ustawy wrispz, dotyczące:

- niepozbawienia/nieograniczenia władzy rodzicielskiej,
- nieskazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo (w tym także skarbowe),
- wypełniania obowiązku alimentacyjnego, w przypadku gdy taki wynikał z tytułu egzekucyjnego,
- rękojmi należytej realizacji zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W dokumentacji brak było natomiast informacji, iż koordynator zatrudniony od 1 lutego 2023 r. nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, do czego obliguje art. 78 ust. 1 pkt 5 ustawy wrispz. Dyrektor poproszona o wyjaśnienie poinformowała, iż *„w związku z awarią systemu rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym [tu wskazano imię i nazwisko pracownika] – koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionego od dnia 01 lutego 2023 r. nie zweryfikowano w ww. rejestrze. Jednocześnie informuję, że [tu wskazano imię i nazwisko pracownika] złożyła pisemnie oświadczenie o niefigurowaniu w bazie Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku posiada założone konto administratora w w/w rejestrze i oczekuje na uzyskanie pełnego dostępu do bazy danych”/akta kontroli str. 54-56/*. Powyższe znalazło potwierdzenie w dokumentacji przedłożonej kontrolującym.

W trakcie opracowywania niniejszego wystąpienia pokontrolnego zespołowi inspektorów przedłożono do wglądu potwierdzenie weryfikacji ww. koordynatora w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Z uwagi na fakt, iż stwierdzona nieprawidłowość została wyeliminowana w toku trwania postępowania kontrolnego odstąpiono od wydania zalecenia w powyższym zakresie.

Z informacji i dokumentacji przedłożonej przez Dyrektora Jednostki, stanowiącej **akta kontroli str. 57-73** wynika, iż pracownicy realizujący zadania z zakresu pieczy zastępczej w badanym okresie uczestniczyli w szkoleniach zarówno w formie stacjonarnej, jak i online. Tematyka szkoleń obejmowała m.in.:

- „Skuteczne formy pomocy rodzinie uwiękanej w przemoc”,
- „Bezpieczeństwo osobiste pracownika socjalnego podczas wykonywania czynności zawodowych”,
- „Ekonomia społeczna w statystyce publicznej”,
- „Dobro dziecka w ujęciu interdyscyplinarnym”,
- szkolenie z zakresu nowelizacji ustawy wrispz.

3. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie ełckim

Ustalono, iż zgodnie z przedłożoną informacją, stanowiącą **akta kontroli str. 74-93**, na dzień 13 lutego 2022 r. na terenie Powiatu funkcjonowały łącznie 122 formy rodzinnej pieczy zastępczej, w których umieszczonych było 230 dzieci tj:

- rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem: 71 rodzin/95 dzieci,
- rodziny zastępcze niezawodowe: 41 rodzin/62 dzieci,
- rodziny zastępcze zawodowe: 8 rodzin/55 dzieci,
- rodzinne domy dziecka: 2/18 dzieci

Ustalono, iż na terenie Powiatu nie funkcjonują rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne oraz rodziny zastępcze zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego.

Z przedłożonych kontrolującym zestawień tabelarycznych wynika, iż na dzień kontroli 41 rodzin było objętych wsparciem 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, natomiast 81 rodzin pozostawało pod opieką Organizatora tj. pracownika socjalnego i specjalisty pracy socjalnej /**akta kontroli str. 74-93**/.

4. Wsparcie rodzin objętych opieką koordynatora

Z informacji przekazanych przez Dyrektora wynika, że w kontrolowanej Jednostce nie wprowadzano wewnętrznych zarządzeń regulujących realizację zadań koordynatorów, w tym sposobu dokumentowania prowadzonej przez nich pracy z rodziną. Niemniej jednak, jak wynika z przedłożonej informacji, stanowiącej **akta kontroli str. 94-132**, prowadzili oni pracę z rodzinami w oparciu o następujące formularze:

- Wyznaczenie koordynatora wraz z opinią rodziny zastępczej odnośnie jego osoby,
- *Porozumienie o współpracy,*
- *Aneks do porozumienia,*
- *Wniosek o wcześniejsze zakończenie,*
- *Karta czynności koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,*
- *Plan pomocy dziecku,*
- *Modyfikacja do planu pomocy dziecku,*
- *Wniosek zespołu dotyczący sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej,*
- *Wniosek zespołu dotyczący sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka,*
- *Analiza sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,*

- *Ocena sytuacji dziecka,*
- *Ocena sytuacji rodziny zastępczej i analiza metod wychowawczych,*
- *Oświadczenie(np. dotyczące wyrażenia zgody na przyjęcie dzieci do rodziny zastępczej).*

W ocenie zespołu kontrolnego, biorąc pod uwagę zmiany osobowe na stanowisku koordynatorów, zważywszy na fakt, iż w Jednostce wypracowano już wzory dokumentacji w zakresie pracy z rodziną w pieczy zastępczej, zasadne jest wprowadzenie szczegółowych regulacji wewnętrznych w powyższym zakresie. Kwestie tą szczegółowo omówiono podczas przeprowadzania czynności kontrolnych z Dyrektorem PCPR.

Kontrolujący poddali badaniu 8 teczek aktualnie funkcjonujących rodzin zastępczych, w tym:

- 6 rodzin zastępczych niezawodowych,
- 1 rodziny zastępczej zawodowej,
- 1 rodzinnego domu dziecka,

(wykaz rodzin poz. 3, 53, 54, 85, 87, 91, 105, 112 /**akta kontroli str. 74-91/**).

Ww. rodziny w badanym okresie były objęte wsparciem koordynatorów, a także Organizatora, tj. pracownika socjalnego i specjalistów pracy socjalnej. Analiza dokumentacji przedłożonej kontrolującym wykazała, że każdy z koordynatorów pracował z nie więcej niż z 15 rodzinami, co jest zgodne z zapisami art. 77 ust. 4 ustawy wripsz/**akta kontroli str. 74-91/**.

W myśl art. 77 ust 1 ustawy wripsz rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się opieką koordynatora na ich wniosek. Dyrektor zapytana w jaki sposób informowano rodziny zastępcze/prowadzących rodzinny dom dziecka o możliwości skorzystania z pomocy i wsparcia koordynatora, wskazała, iż dokonywano tego osobiście podczas następujących sytuacji:

- wypełniania formularza dla kandydatów na rodzinę zastępczą,
- każdorazowym opiniowaniu kandydatów na rodzinę zastępczą,
- ustanowienia rodziny zastępczej zgodnie z postanowieniem sądu, kiedy rodzina zastępcza zgłaszała się do Jednostki,
- dostrzeżenia przez pracownika socjalnego problemów w rodzinie zastępczej (informacja w tym zakresie wpisywana jest do oceny rodziny bądź oceny sytuacji dziecka)
- oceny sytuacji dziecka /**akta kontroli str. 133-134/**.

Analiza dokumentacji przedłożonej kontrolującym wykazała, iż rodziny zastępcze/prowadzący rodzinny dom dziecka pisemnie wnioskowali o objęcie ich opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej /**akta kontroli str. 135-136/**. Następnie Dyrektor wyznaczała rodzinie/prowadzącym rodzinny dom dziecka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej poprzez wskazanie konkretnej osoby, a rodzina wyrażała swoją opinię w tym zakresie, zgodnie z art. 77 ust. 2 ustawy wripsz /**akta kontroli str. 137-141/**, po czym podpisywano porozumienie o współpracy pomiędzy danym koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej a rodziną zastępczą/prowadzącymi rodzinny dom dziecka, z którymi miał on współpracować. W porozumieniu doprecyzowywano m.in. zasady współpracy między stronami, a także informacje w zakresie zakończenia współpracy /**akta kontroli str. 138-141/**.

Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą żadna z rodzin nie wnioskowała o zmianę koordynatora.

Z informacji pozyskanych podczas kontroli wynika, że rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinny dom dziecka pozostawali w kontakcie z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, jak i pracownikami Organizatora, wykonującymi zadania koordynatora. Był to kontakt osobisty w miejscu zamieszkania rodziny, telefoniczny lub osobisty w siedzibie Centrum. Podejmowane

działania ujmowane były przez ww. osoby w prowadzonych *Kartach czynności /akta kontroli str. 142-147/*. Co do zasady zawierały one szczegółowe opisy podejmowanych działań w zakresie współpracy z daną rodziną zastępczą/rodzinnym domem dziecka. Niemniej jednak w przypadku jednej rodziny, znajdującej się w wykazie rodzin pod poz. 105, informacje ujmowane były w ww. dokumencie bardzo zdawkowo, często zawierały jedno zdanie */akta kontroli str. 148-153/*. Nadmienić przy tym należy, że analiza dokumentacji ww. rodziny zastępczej, z którą współpracował koordynator, wskazywała na złożoność problemów w niej występujących. Kontrolujący w bieżącym instruktażu wskazali na konieczność opisywania w *Kartach czynności* szczegółowo działań, które były podejmowane w stosunku do rodzin, co stanowi odzwierciedlenie pracy koordynatora z rodziną zastępczą i jej sytuacji oraz przebywających w niej dzieci, a także ukazuje formy pomocy udzielone rodzinie. Analiza *Kart czynności* prowadzonych przez koordynatorów wykazała ponadto, iż nie zawsze wskazywano w nich godzinę i rodzaj czynności, pomimo, iż elementy te ujęte były na obowiązującym w Jednostce druku. Zespół inspektorów zwrócił uwagę na rzetelność sporządzania ww. dokumentacji. Ponadto w ramach bieżącego instruktażu wskazał na zasadność ujmowania miejsca przebiegu kontaktu z rodziną.

Koordynatorzy, zgodnie z informacją stanowiącą *akta kontroli str. 154-156*, realizując powierzone im zadania z zakresu pieczy zastępczej, podejmowali takie działania jak:

- poszukiwanie i kierowanie rodzin zastępczych/prowadzących rodzinne domy dziecka do różnego rodzaju specjalistów (zgodnie z ich potrzebami),
- prowadzenie rozmów wspierających i motywujących z rodzinami zastępczymi/prowadzącymi rodzinne domy dziecka, w tym także z wychowankami przebywającymi w pieczy zastępczej,
- pomoc w podtrzymywaniu kontaktów dzieci z rodzicami biologicznymi i najbliższą rodziną (w przypadku wystąpienia trudności w tym zakresie – pomoc w sporządzaniu kontraktu dotyczącego przebiegu kontaktu),
- współpraca z instytucjami wspierającymi rodzinę oraz dziecko (m.in. asystentami rodziny, kuratorami sądowi, terapeutami, lekarzami, pedagogami szkolnymi, wychowawcami małoletnich),
- informowanie rodzin zastępczych o szkoleniach, warsztatach oferowanych przez instytucje wspierające rodziny.

Powyższe znalazło odzwierciedlenie w dokumentacji poddanej analizie.

W związku z tym, iż ponad połowa rodzin zastępczych objęta była wsparciem Organizatora, Dyrektor PCPR poproszono o udzielenie informacji w zakresie działań podejmowanych przez pracowników w ramach wspierania rodzin zastępczych/prowadzących rodzinne domy dziecka. W pisemnych wyjaśnieniach */akta kontroli str. 157-158/* Dyrektor Jednostki wskazała, iż na bieżąco wykonują oni zadania koordynatora, w szczególności:

- pomagają rodzinom w realizacji zadań wynikających z ustawy wripz oraz w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, poszukiwaniu odpowiednich specjalistów mogących wesprzeć rodzinę,
- sporządzają plany pomocy dziecku i wspierają rodziny zastępcze/prowadzących rodzinne domy dziecka w ich realizacji,
- zgłaszają do ośrodków adopcyjnych informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną,
- udzielają wsparcie pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej, w szczególności w przygotowaniu do procesu usamodzielnienia,

- pomagają rodzinom w nawiązaniu wzajemnego kontaktu, szczególnie w sytuacjach występowania w rodzinach podobnych problemów w celu wzajemnej wymiany doświadczeń. Kontrolujący w ramach prowadzonego postępowania przeprowadzili rozmowy z koordynatorami oraz pracownikiem Organizatora realizującym zadania koordynatora w zakresie wspierania przez nich rodzin zastępczych/prowadzących rodzinne domy dziecka. Z przyjętych do protokołu wyjaśnień, stanowiących **akta kontroli str. 159-163** wynika, iż koordynatorzy starają się być w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej/prowadzących rodzinny dom dziecka, na ogół w godzinach popołudniowych, kiedy powracają dzieci ze szkół, aby móc porozmawiać ze wszystkimi. Częstotliwość wizyt w środowisku uzależniona jest od potrzeb rodziny i występujących w niej problemów. Pracownik organizatora wskazał, iż stara się być w miejscu zamieszkania rodzin, z którymi współpracuje co najmniej cztery razy w roku. Ponadto wszyscy pracownicy pozostają z nimi w stałym kontakcie telefonicznych, a także rodziny zastępcze/prowadzący rodzinny dom dziecka odwiedzają ich w siedzibie PCPR. Wśród realizowanych form wsparcia wskazywali pomoc w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, edukacyjnych, dotyczących uzależnień, kontaktów dzieci z rodzinami biologicznymi, udział w sprawach sądowych dotyczących rodzin i przebywających w nich dzieci. Ponadto wskazali, iż współpracują m.in. z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ełku, Centrum Rewitalizacji Społecznej „Stajnia” w Ełku, Ośrodkiem środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Ełku, Oratorium w Ełku, gdzie są kierowane rodziny celem uzyskania specjalistycznego wsparcia.

5. Jakość wsparcia udzielanego przez koordynatorów i pracowników Organizatora realizujących zadania koordynatora w ocenie rodzin zastępczych/ osób prowadzących rodzinne domy dziecka

Z uwagi na informacje przekazane do tutejszego Urzędu, wskazujące na brak pomocy i wsparcia ze strony PCPR dla rodzin zastępczych/prowadzących rodzinne domy dziecka, w ramach prowadzonego postępowania kontrolnego zaproszono rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, na spotkanie z kontrolującymi w celu wypowiedzenia się w ww. kwestii. Informacje o możliwości rozmowy zostały przekazane przez Organizatora osobiście, telefonicznie oraz mailowo do 48 rodzinnych form pieczy zastępczej /**akta kontroli str. 164-199/**.

W ramach postępowania kontrolnego zespół inspektorów przeprowadził 14 lutego 2023 r. badanie ankietowe wśród rodzin zastępczych/prowadzących rodzinne domy dziecka w zakresie wsparcia udzielanego im przez pracowników PCPR tj. koordynatorów i pracowników Organizatora realizujących zadania koordynatora. Badaniem objęto 13 osób prowadzących różne formy pieczy zastępczej, które zgłosiły się do Delegatury Urzędu i wyraziły chęć rozmowy. Pozyskane informacje stanowią **akta kontroli str. 200-236**.

Spośród osób, które wzięły udział w badaniu, 4 nie były objęte opieką koordynatora. Wszyscy ankietowani wskazali, iż zawsze otrzymują pomoc i wsparcie ze strony Organizatora. Informowali, że pozostają w stałym kontakcie osobistym i telefonicznym z koordynatorami/osobami realizującymi zadania koordynatora. Pracownicy Organizatora odwiedzają ich w miejscu zamieszkania, jak i spotykają się z nimi w Jednostce. Wskazali, iż m.in. przeprowadzają rozmowy z dziećmi, kierują do specjalistów, pomagają w rozwiązywaniu problemów, wypełnianiu dokumentów, „*dotrzymaniu terminowości ważnych wydarzeń dotyczących dzieci*”. Poinformowali, że są przy tym życzliwi i pomocni. Potwierdzili, że mogli liczyć na ich pomoc i wsparcie. Wszyscy

wskazali również, iż nie było takiego zdarzenia, aby zwracając się z prośbą o wsparcie do PCPR go nie otrzymali. Spośród badanych, 9 osób wskazało, iż zostało poinformowanych przez pracowników PCPR o zmieniających się przepisach dotyczących pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze/prowadzący rodzinny dom dziecka nie zgłosili uwag w zakresie jakości wsparcia udzielanego im przez koordynatorów/osoby realizujące zadania koordynatora z ramienia Organizatora. Wszyscy badani pozytywnie wypowiedali się o osobach współpracujących z nimi. Wskazali, że udzielane im wsparcie w tym zakresie jest wystarczające. Wszyscy podkreślali, iż zawsze mogą liczyć na pomoc PCPR.

6. Sposób realizacji wybranych zadań Organizatora w zakresie zapewnienia wsparcia rodzinom zastępczym oraz osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka

a) zapewniania rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, z uwzględnieniem ich potrzeb

Zgodnie z art. 76 ust.4 pkt 5 ustawy w sprawie organizator rodzinnej pieczy zastępczej jest zobowiązany do zapewnienia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji z uwzględnieniem ich potrzeb. Ustalono, iż w badanym okresie Organizator nie organizował szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji przez rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka. Dyrektor w pisemnych wyjaśnieniach poinformowała, iż 17 maja 2022 r. po konferencji z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, w której udział wzięły rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka odbyło się spotkanie, na którym omówiono potrzeby szkoleniowe osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej, celem przygotowania oferty szkoleniowej na rok 2023. Nadmienila, iż w 2022 r. rodziny zastępcze zawodowe i prowadzący rodzinne domy dziecka informowani byli o możliwości skorzystania ze szkoleń online, w których udział wzięły 2 rodziny. Jak wynika z wyjaśnień pracownicy Organizatora przekazywali rodzinom zastępczym informacje na temat możliwości uczestniczenia w szkoleniach organizowanych m.in. w Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ełku /**akta kontroli str. 237**/ Powyższe znalazło potwierdzenie w dokumentacji przedłożonej kontrolującym (zestawienie tabelaryczne w zakresie udzielanych form wsparcia rodzinom/prowadzącym rodzinny dom dziecka stanowi **akta kontroli str. 242-247**).

Dyrektor Jednostki poinformowała, że w 2023 r. przewiduje się m.in. szkolenia z zakresu doskonalenia umiejętności opiekuńczych oraz radzenia sobie z problemami, przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu /**akta kontroli str. 248**/.

Zważywszy na fakt, iż od 16.05.2022 r. zniesiony został stan epidemii w Polsce, oraz biorąc pod uwagę złożoność problemów występujących w rodzinnych formach pieczy zastępczej, w ocenie zespołu kontrolnego zasadne jest niezwłoczne podjęcie działań w zakresie zapewnienia rodzinom zastępczym/prowadzącym rodzinne domy dziecka możliwości podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach organizowanych przez PCPR. Zapewnienie szkoleń pozwoli rodzinom zastępczym/ prowadzącym rodzinne domy dziecka na zwiększenie ich kompetencji i nabycie umiejętności adekwatnego reagowania na potrzeby dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

b) zapewniania pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

Do zadań Organizatora należy zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych (art. 76 ust. 4 pkt 6 ww. ustawy w.r.p.z). Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, na terenie Powiatu nie funkcjonowały grupy wsparcia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziny pomocowe **/akta kontroli str. 242-247/**.

Dyrektor wskazała, iż „w 2022 r. z powodu ograniczeń pandemicznych nie funkcjonowały grupa wsparcia. Planuje się reaktywowanie tej formy wsparcia po zniesieniu stanu zagrożenia epidemicznego”. W kwestii rodzin pomocowych poinformowała, iż do Jednostki zgłosiła się jedna rodzina, która jest zainteresowana pełnieniem funkcji rodziny pomocowej (jest w trakcie gromadzenia dokumentów) **/akta kontroli str. 237/**.

Nadmienić należy, że badani w większości wskazali, iż nie zachodziła w ich przypadku potrzeba skorzystania ze wsparcia rodziny pomocowej. Wszyscy potwierdzili również, iż w roku 2022 PCPR nie umożliwiał im wzięcia udziału w grupie wsparcia. Wszyscy badani wskazali potrzebę uczestnictwa w grupach wsparcia **/akta kontroli str. 200-236/**. W ocenie zespołu kontrolnego należy niezwłocznie podjąć działania w zakresie zapewnienia rodzinom zastępczym/prowadzącym rodzinne domy dziecka udziału w grupach wsparcia, nie czekając na zniesienie stanu zagrożenia epidemicznego. Spotkania w ramach grupy wsparcia można zorganizować bowiem z zachowaniem reżimu sanitarnego, tym bardziej, iż na potrzebę udziału w nich wskazywali ankietowani. Grupy wsparcia dają możliwość wspólnego spotkania się, wymiany doświadczeń, poszukiwania rozwiązań trudnych sytuacji, mających miejsce w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a także przeciwdziałają wypaleniu zawodowemu.

c) organizowania dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

Zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy, przy zapewnianiu pieczy i wychowania dzieciom umieszczonym w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mogą korzystać z pomocy wolontariuszy, organizowanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Dyrektor Jednostki poinformowała, iż pomimo podjętych działań tj. zamieszczenia informacji na stronie internetowej PCPR oraz na tablicy ogłoszeń o poszukiwaniu wolontariuszy do pracy z rodzinami zastępczymi oraz dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej, w tym także przeprowadzonych rozmów w Centrum Wolontariatu, do Jednostki nie zgłosili się kandydaci **/akta kontroli str. 237/**.

Ankietowani w większości wskazali, iż nie mieli potrzeby skorzystania z pomocy wolontariuszy.

d) prowadzenia poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Ustalono, iż w kontrolowanej Jednostce rodziny zastępcze oraz dzieci przebywające w pieczy zastępczej miały możliwość skorzystania z poradnictwa i terapii prowadzonych przez specjalistów, zatrudnionych w PCPR tj. pedagoga i psychologa. Ww. specjaliści udzielali rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka porad podczas indywidualnych konsultacji. Kontrola wykazała, że spotkania prowadzone przez specjalistów z rodzinami zastępczymi i podopiecznymi odnotowywano w następujących dokumentach:

- *Karta konsultacji pedagogicznych*, opracowywana na dany rok kalendarzowy w formie tabeli, w której ujmuje się m.in. datę, podpis uczestnika, uwagi (ze wskazaniem czego dotyczyła porada), podpis specjalisty **/akta kontroli str. 249-255/**,
- *Karta spotkań psychologa*, opracowywana na dany rok kalendarzowy, ujmująca w tabeli m.in. datę, charakter spotkania, główne wątki spotkania, przeprowadzone badania itp., podpis uczestnika a także pod tabelą podpis psychologa) **/akta kontroli str. 256-261/**,
- *Konsultacje telefoniczne* – prowadzone przez psychologa, ujmowane w tabeli zawierającej: datę, uczestnika rozmowy, zakres tematyczny konsultacji telefonicznej **/akta kontroli str. 262/**.

Z w/w dokumentacji, jak i informacji przedłożonej przez Dyrektora PCPR, stanowiącej **akta kontroli str. 238** wynika, że pedagog w 2022 r. udzielił 71 porad i konsultacji, zaś w 2023 r. do dnia kontroli 5 konsultacji. Z kolei psycholog w 2023 r. spotkała się z rodzinami zastępczymi oraz przebywającymi w nich dziećmi 186 razy, zaś w 2023 r. do dnia kontroli odnotowano 31 spotkań.

Z wyjaśnień psychologa, przyjętych do protokołu **/akta kontroli str. 263/** wynika, iż głównym jego zadaniem jest diagnozowanie dzieci i rodzin zastępczych. Ponadto, w ramach możliwości, wspiera rodziny i dzieci m.in. z uwagi na trudne sytuacje, które się zdarzyły, mające przełożenie na funkcjonowanie emocjonalne, społeczne i relacyjne dzieci, także z uwagi na trudności wychowawcze. W momencie, kiedy problem jest złożony, dzieci i rodziny kierowane są do innych Jednostek na terenie Ełku, na które wskazywali w rozmowach także koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

e) zapewniania pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

Stwierdzono, iż Organizator, w myśl art. 76 ust. 4 pkt 10 ustawy w.r.p.z, zapewniał osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą pomoc prawną. Jak wynika z informacji przedłożonej przez Dyrektora PCPR, stanowiącej **akta kontroli str. 238**, pomoc prawną świadczył radca prawny, zatrudniony na umowę o pracę w Jednostce. W okresie objętym kontrolą udzielił on 24 porad. Z pozyskanych informacji wynika, iż w 2023 r. świadczy on swoje usługi we wtorki i czwartki w godzinach pracy PCPR. Ustalono ponadto, iż w okresie podlegającym kontroli porady prawne rodzinom udzielane były również przez koordynatorów. Wśród ankietowanych 10 osób potwierdziło, iż korzystało z pomocy prawnika **/akta kontroli str. 200-236/**.

f) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Na organizatorze rodzinnej pieczy zastępczej spoczywa obowiązek wynikający z art. 76 ust. 4 pkt 14 ustawy w.r.p.z- zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. Dyrektora PCPR wyjaśniła, że „w powyższym zakresie prace na bieżąco prowadzą koordynatorzy lub pracownicy socjalni współpracujący z rodzinami” **/akta kontroli str.../**. Powyższe znalazło odzwierciedlenie w dokumentacji przedłożonej kontrolującym. Informacje o udzielanym rodzinom poradach i wsparciu ujmowano m.in. w *Kartach czynności*.

Wśród badanych osób 11 wskazało, iż korzystało z ww. form pomocy, 2 poinformowały, że nie miało takiej potrzeby **/akta kontroli str. 200-236/**.

rodzinnej pieczy zastępczej.

4. Zapewniać rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt. 5 ustawy wrispz.
5. Zapewniać rodzinom zastępczym/ prowadzącym rodzinne domy dziecka pomoc i wsparcie w ramach grup wsparcia, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt. 6 ustawy wrispz.
6. Wzmóc nadzór wewnętrzny nad sposobem i jakością dokumentowania pracy osób realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej.

Kontrolowanej Jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2022 poz. 447 ze zm.).

Z up. Wojewody Warmińsko-Mazurskiego
Urszula Jędrychowska
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Agnieszka Brzozowska – główny specjalista

Katarzyna Henryka Stefanowska – główny specjalista